

ESZMÉK ÉS ESEMÉNYEK

II. JÁNOS PÁL A BENELUX ÁLLAMOKBAN

(1985. május 11–21.)

A pápa eddigi külföldi lelkipásztori útjai között egy sem mutatott ekkora ellentéteket mint a legutolsó. Munkatársaink beszámolója jól tükrözi a különböző hangulatokat, nem változtattuk meg őket, nem próbáltuk egységes összképpé simítani. Mozaik részletek a világegyházból: elgondolkoztatnak, imádságra készítetnek.

Hollandiát, a háború előtt, a rend, szervezettség és hűség egyik jelképének tekintették. A katolikusok is „tömött sorokban”, püspökeik irányítását követve, zárkóztak fel hitük gyakorlásában, és küldtek misszionáriusokat a világ minden tájára. Ma – mondotta R. Lubbers, az elkötelezett katolikus és keresztény párti miniszterelnök a pápához intézett köszöntőjében – a pluralizmus és a türelmesség „két hatalmas folyóként árasztja el az országot”. Mindenfelé tapasztalható a tekintéllyel szembeni lázadás. A polgári hatóságoknak éppúgy szembe kell nézniük vele, mint a pápának.

A katolikusok jelentős százaléka tudatosan vállalja hitét és tevélegesen igyekszik részt venni az egyház és a társadalom életének alakításában. Ennek következtében sok mindent megkérdőjelez. Új magatartást követel a lelkipásztorok, püspökök választásánál, az ekumenizmus, a más vallásúakkal való kapcsolat terén és az erkölcsi élet különböző kérdéseiben. Főként a legutolsó püspöki kinevezéseket fogadták egyesek megrökönyödve. A lakosság másik része azonban aggódva szemléli a szabadság helyébe lépő szabadosságot, a papi és szerzetesi hivatások (egy-két egyházmegyét leszámítva) rohamos csökkenését, a tanításban eluralkodó bizonytalanságot. Napirenden vannak a különböző áramlatok összecsapásai.

A pápa április 9-i televíziós üzenetében már mondta: „Tudom, sok a feszültség egyházatokban.” Lubbers miniszterelnök pedig, a már említett köszöntőben nem titkolta: „Rómát a hollandok nagyon távolinak érzik.”

A Szentatya látogatását egyes mindennel ellenkező csoportok meg akarták akadályozni, illetve zavarni. Ez nem sikerült. A látogatás – az egyéb országokból ismert programpontokkal: hatóságokkal folytatott beszélgetések, betegek, papok, világi apostolok . . . részére tartott istentiszteletek stb. – végül is a vártnál jobb légkörben zárult.

A belső feszültséget és megosztottságot jól jellemzi a következő sorok:

„Neki ülök írni, úgy ahogy jön. Nehéz, mert rengeteg gondolat kavargok bennem, és nem tudom, hogyan rendezzem. Tulajdonképpen az elmúlt 25 esztendő minden élménye, keresése, találása, jó és rossz benyomása éled fel ben-

nem. Azt gondoltam magamról, hogy érzem, értem szívvel, lélekkel és ésszel amit a pápa mond, de ugyanazzal a szívvel értem, érzem azoknak a kívánságait, kéréseit, fájdalmait is, akik „kritikus lojálisok“-nak nevezik magukat. Simonis érsek szavait „mellre szívták“, miszerint a „gideon banda hagyja el az egyházat“. Erre teljes meggyőződéssel azt kiáltják (lásd Malivelden utcában rendezett „Az egyház másik arca“ gyűlést) május 8-án: Mi az egyházat nem hagyjuk el!

Nem én vagyok az egyetlen, aki rettenetesen szenved. Mi miatt? Az Egyház miatt? Saját magunk emberi széttépettsége miatt? Az tette rám a legnagyobb benyomást Maliveldenben, amikor a szónok felsorolta mindazt, amit az Egyház szemére vetnek, közben újból és újból felkiáltott: Az Egyház pedig mi vagyunk! Ez, a látogatást megelőző rendezvény nem volt méltatlan tüntetés. Rengeteg ismerőst is láttam ott. Hűséggel és ragaszkodással akarják az egyházon belül megélni az evangéliumot embertársaik, önmaguk és a világ javára. Kérik, ne zárják ki őket a közösségből, ne tartsák távol az egyház fejétől.

A látogatás alatt az ún. utcai érdeklődés legtöbb helyen a várakozáson alúl maradt. Magyarazzák rossz idővel, a hatalmas biztonsági intézkedésekkel, a sok figyelmeztetéssel, hogy mennyi útvonalat zárnak le stb. Tény, hogy sokan tudatosan nem mentek el „nézni“. Az utrechti szentmisén azonban több mint 20.000 ember vett részt lelkesen. Mi is ott voltunk. A mise előtt a pápa találkozott különféle csoportokkal, társadalmi szervekkel. Egy-egy óra jutott mind-egyiknek. Szószólóik szépen, fegyelmezetten és komolyan szóltak saját munkakörükről. A pápa feszült figyelemmel hallgatta. Közvetlen válasz természetesen nem volt a kérdésekre. Nagy hatással volt ránk, hogy a pápa milyen jól és érthetően olvasta fel holland beszédeit. Személye mindenkit megnyert, bár beszédei egyeseknek fájdalmat is okoztak. Így pl. sokaknak fáj a kijelentés, hogy az emberek a válással a legkényelmesebb utat választják. Váratlan öröm volt viszont, amikor a Szentatya nyíltan beszélt a lelkipásztorokodásban résztvevő civilekről. Elismerte létjogosultságukat, dicsérte munkájukat. Hollandiában bizonytalanság uralkodott efelől, hisz msgr. Gijssen limburgi püspök pl. egyetlen pasztorális munkatársat sem alkalmaz.

A külföldi újságok különös előszeretettel hangsúlyozták a kellemetlen jeleket. Utrechtben valóban volt tüntetés, de komoly beszámolók szerint ezt a „hivatásos csürhe“ vezette, akik minden alkalmat megragadnak, hogy garázdálkodjanak.

A televízió lehetővé tette, hogy az egész látogatást nyomon követhessük. Az esti összefoglalók és kommentárok higgadtak és tárgyilagosak voltak. Ennek ellenére mindannyiunknak még rendszerezniük és elmélyíteniük kell, mit is jelentett nekünk Hollandiában a pápai látogatás.” G. Kranenburg

Luxemburg, II. János Pál május 15–16-i látogatásának színhelye, kis ország. 360.000 lakosának 95% katolikus. Jelentőségét emeli, hogy az Európai Közösség intézményeinek, Bruxelles után, 2. fővárosa.

A egyes hollandiai fogadtatás után nálunk pompásan üdvözölték a katolikus Egyház fejét. Nagy pódiumokat, emelvényeket állítottak fel, biztonsági intézkedéseket szerveztek meg a hatóságok. A beharangozott fenyegetések miatt a kis ország szinte „hadművelettel” vette körül a béke követét. Még a szentmisék alatt is helikopterek keringtek a város fölött, a pápa kíséretét képző vendégpüspököket (köztük Magyarország bíboros-prímását) sötétzöld katonai autobuszokban szállították az egyes rendezvényekre . . .

A Szentatyá Luxemburgban is beneluxi körútjának központi témáját, a Miatyánkot fejtette ki beszédeiben. Rámutatott az evangélium korszerűségére, a hit alapjaira és szükségességére, elmélkedett Isten és Krisztus mivoltáról, emlékeztetett a Mária-tisztelet szerepére Luxemburg történetében.

A kissé agyonszervezett, túl pompás és csaknem elidegenítő fogadtatásra (amelyiken csak igen kevesen vehettek részt), a luxemburgiak hagyományosan tartózkodó jellemére, valamint a hitélet hanyatlására vezetik vissza, hogy vártnál kevesebben jelentek meg az utcákon a pápa köszöntésére. A május 16-án, Luxembourg város főterén tartott szentmisének 50.000 résztvevője viszont rekordot képez az ország történetében. Ennyien egyetlen sport, ifjúsági vagy egyházi eseményen sem vettek még részt!

A szűkebb körű rendezvények alkották a lelkeség mélyebben átélt óráit. Főként a betegeknek tartott szentmisén a székesegyházban, az európai intézmények konferencia termében, az ifjúsági találkozón és szabadtéri szentmisén (Echtenach középkori apátsági városkájában) részesítették meleg, illetve egyben kihívó és rajongó fogadtatásban a Szentatyát.

Luxemburgban is jelent meg néhány ellenzés a sajtóban, de nem erőszakosan – mint hollandiában –, hanem civilizáltan. Egyes egyházi és laikus csoportok a homoszexuálisok, az asszonyok, az abortusz, a nemi szabadság, a felszabadulás teológiája, a fegyverkezés elleni pacifizmus elismerését követelték.

Mindent összevetve a luxemburgiak kis országuk részére a „század eseményének” tartják II. János Pál pápa látogatását, és remélik, hogy lelki gyümölcssei maradandók lesznek.

Crouy-Chanel Imre

„**Belgiumban** egy éves előkészület előzte meg a pápa látogatását. Püspökök, papok és hívek együttes erővel törekedtek, hogy jó talajba hulljanak a Szentatyá szavai. Már ez az előkészület áldás. Plébániákon, szervezetekben csoportok tanulmányozták, elmélkedtek és igyekeztek a gyakorlatba átültetni a látogatás jelmondatát, a Miatyánkot.

A pápa áldozócsüdtörtökön du. érkezett a belga fővárosba. Mivel ez az ünnep Belgiumban munkaszünet, a város üres szokott lenni. Itt ért az első meglepetés: a szeretett vendégnek tömeges és lelkes fogadtatást rendezett a nép; tele az utcák, a Nagytér (Grande-Place) zsúfolva. A királlyal az élen, a miniszterek összessége köszöntötte a pápát, éljenezte a nép. „Régi dicsőség jele, de a jövő ígérete is ez a tér nektek és Európának. . . Nyílt város a világ felé, és az

ország idegenek, menekültek befogadója." Szavait sokszor szakítja meg tapsvihar. „Esteledik, — fejezte be beszédét. A sötétség ne nyomja el lelketek világosságát, és kívánom, hogy új napra virradjatok.“

Másnap az antwerpeni katedrális a találkozás színhelye a felelős világiakkal és a város népével a nagytéren. Délben már Yperben van. Itt dült a leghevesebben az 1914–18-as háború. 170 katonatemetőjében csaknem félmillióan nyugszanak! A megbocsátásról, a békéről elmélkedett. Majd Gentben mutat be szentmisét kb. 200.000 ember jelenlétében, és püspöktársaival bémál több ezer fiatal. Ebben az ősi városban fogadta a misszionáriusokat és buzdította hivatásukra.

Szombaton a belgiumi Esztergomba, Mechelenbe megy a Szentatya. Mercier kardinális a század elején ebben a városban rendezte meg az első ekumenikus találkozókat az anglikánokkal. Sírja előtt imádkozott a pápa, a katedrálisban ekumenikus imaórát tartott, majd találkozott a nem-katolikus egyházak vezetőivel. Utána pedig a belga püspökkari konferencia tagjait köszöntötte. — Délután a híres belga Mária-kegyhelyre, Beauring-be repült. Az evangélium radikalizmusát hirdette a többbezes tömegnek és az egybegyűlt papoknak, akikkel itt kívánt találkozni. Gyönyörű napsütésben, óriási rétségen tartottuk a koncelebrált szentmisét. „Ne tegyétek kérdésessé hivatástokat — inti a papokat és szerzeteseket. Hasznosak vagytok az Egyháznak és szüksége van rátok. Ha hűségesek vagytok, lesz hivatás! Sugározatok reményt, szeretetet!“

Május 19-én a fővárosban, a koekelberg-i nemzeti bazilikában, Jézus Szíve templomában várjuk a pápát. Özönlik a nép, kiváltképp a meghívott gyermekek és családjaik. Több mint 600 pap vonul ki az oltárhoz. Csaknem 150.000 embernek három (flamand, francia és német) nyelven magyarázza a mennybemenetel és pünkösdi napok evangéliumát. Különösen kiemeli az egységet, reményt és szeretetet. Hivatkozik az ősök hitére, bizalmára: értékeljék, becsüljék meg! — Mindez intés is a nyelvi különbségekből származó társadalmi megosztottság áthidalására. Általános a vélemény, hogy a Szentatya ezirányú szavai mély benyomást gyakoroltak a népre.

Délután 3-kor a Keresztény Munkásszervezetek küldöttségével találkozott Cardijn kardinális, a munkásifjúság apostola sírjánál. Később pedig Liège-ben várják a munkások és a vallon származású világi apostolok. A fogadtatás itt is rendkívülien meleg és lelkes. Amikor az egyik felszólaló, Gilson asszony kétségbe vonja a pápa látogatásának értelmét és azután érdeklődik, hogy milyen szerepet biztosít a Szentatya a nőknek az egyházban, a jelenlevő tömeg valószínűleg lehurrogja és szakadatlanul a pápát éljenzi. Kitűnt, hogy egyes mozgalmak vezetői nem mindig a hívő nép érzelmeit képviselik.

Az esti órákban a pápa visszatér Brüsszelbe, s egyik stadionban kb. 12.000 vendégmunkás és menekült ünnepli. Ez a fogadtatás a lengyelek kezdeményezése, de a többi nemzetiségekkel karöltve. Többek között magyarul is köszöntötte a Szentatya a jelenlevőket. Itt is nagy volt a lelkesedés: a pápa ezen a napon ünnepelte születésnapját!

Hétfőn reggel a művészekkel találkozott az egyik brüsszeli templomban. A szentmisét nagy gonddal és a művészek bevonásával készítették elő. Bátorította is őket a pápa: „A világnak szüksége van a szépre, hogy el ne merüljön a reménytelenségben.” – A diplomaták fogadása után a belga király vendége volt a laekeni kastélyban. Ez a látogatás kötetlen és bensőséges keretben folyt le; a király meggyőződéses, hívő katolikus.

Délután 5 órakor az Európai Közösséget kereste fel. Beszédében, amelyet számos európai televíziós állomás helyszíni közvetítéssel sugárzott, a Szentatya kiemelte az ember erkölcsi és lelki megrendülését, az éhezők és jólétben élők viszonyát, és rámutatott az elkerülhetetlen feladatokra.

Este 7 órakor Löwenben találkozott a legrégebb belga katolikus egyetem hallgatóival és tanári karával. Sürgette, hogy őrizték meg az egyetem eredeti szellemét, tartsák tiszteletben hagyományait: „Egy katolikus egyetem szolgálja az emberi tudást, de az evangélium fényében. Amikor az ember a kérdés, a felelet Krisztus!”

Másnap a francia ajkú Louvain-la-Neuve fogadta a Szentatyát. Évekkel ezelőtt, a nyelvi viták miatt a flamand nyelvterületen fekvő tulajdonképpen löweni egyetem mellett, felállították a francia részleget is, amely ma szintén teljes jogú egyetem. A lengyel származású Veronique Oruba köszöntésében kritikus megjegyzéseket is tett, de a hallgatóság nagy többsége nem értett egyet a „kitéréssel”. A pápa utalt arra, hogy a pluralizmusnak vannak értékes oldalai, de ne jelentsen közömbösséget, mert nem minden nézet egyforma értékű.

A pápa a Liège közelében fekvő tilffi cisztercita apátság nővéreinek ebédelt, ahol 4 magyar szerzetesnővér is él. Onnét ment át látogatásának utolsó fontos helyére, a banneux-i Mária-kegyhelyre. A több mint 100.000 embert számláló tömegben külön helyet kaptak a betegek, a német ajkú belgák és a vándorcigányok. 20 km. hosszú autóbussztor hozta a tömeget. Fehér-sárga lobogókat lengetve fogadták a Szentatyát. Először a „Szegények Szüze” jelenési kápolnában és a forrásnál imádkozott, utána következett a koncelebrált szentmise. A látvány a lélek mélyéig hat: betegek az oltár körül, akiknek a pápa a szenvedés problémáját világítja meg. Küldetesként, örömmel, Jézusért éljék! S a betegek imái felelnek a felhívásra. Péter utódja vigasztal, erősít a hitben. Az idő borongós, de az áldozásig mégsem esik. A tömeg együtt imádkozik, énekel a pápával, akit szívébe zárt.

Daneels kardinális mondotta a pápa körútja után: „Látogatása végtelen örömmel és boldogsággal töltötte el a népet. Ezt mindenütt láthattuk.” A Szentatya pedig így búcsúzott a bieset-i (Liège) repülőtéren: „Nagyon boldog vagyok, hogy nálatok lehettem.” Belgiumi látogatása valóban igen meleg és kedves hangulatban, a várakozást meghaladó örömben, összhangban folyt le. Sokáig emlegetjük még. Szózatait, homiliáit pedig – meg vagyok róla győződve –, a hívek zöme sokszor veszi kézbe, hogy erőt merítsen, tanuljon belőlük az előkészítő év és a látogatás méltó folytatásaként.”

Dobai Sándor